

SÄNGAR OCH SOVVANOR.

Avsikten med föreliggande frågelista är att ta reda på sängtyper, bäddens utrustning samt sovvanor företrädesvis i äldre tid, men också de förändringar som har skett på detta område under din livstid.

1. Beskriv de sängar och liggmöbler som fanns i ditt barndomshem och i dina mor- och/eller farföräldrars hem, hur de såg ut och var de var placerade. Använde man britsar, fasta eller lösa sängar, utdragssängar, utdragssoffor eller andra typer (tvåvåningssängar se punkt 5). Vad kallades sängarna i dagligt tal (kökssoffa, imperial-säng etc.)? Gör gärna teckningar av de sängtyper som förekom och rita även en skiss över rummet med sängarna och övriga möbler inplacerade. Markera norr på skissen med en pil. Beskriv också barnens sängar.
2. Berätta hur sängtyperna har förändrats under din livstid. När började ni använda nya typer av sängar (ottoman, turistsäng, bäddsoffa eller andra)? Användes dessa av familjemedlemmarna eller av tillfälliga gäster?
3. Vilka sängkläder användes i din barndom och i dina mor- respektive farföräldrars hem? Beskriv de olika sängkläderna (madrass, kudde, täcke, filt, bolster, lakan, örngott) ifråga om material, fyllning, mönster, färg m.m. Hur ofta byttes sängkläderna och hur ofta fyllningen? Använde man både över- och underlakan? Användes örngott? Beskriv hur sängarna var bäddade. Var de uppbyggda på dagarna? Användes överkast och i så fall hur såg det ut (material, mönster)? Var det någon skillnad på bäddningen vardag och helgdag och bäddades bröllopsängen på något särskilt sätt? Hade barn annorlunda bäddat än vuxna? Varierade sängkläderna efter årstiden?
4. Berätta hur sängkläderna har förändrats under din livstid. Om du använder påslakan, när ungefär började du med det?
5. Förekom tvåvåningssängar i ditt eller i dina mor- eller farföräldrars hem? Var de väggfasta eller lösa? Vad kallades de? Hur var de placerade? Beskriv hur de var byggda och om det fanns någon utsmyckning på dem. Var de målade och i så fall i vilken färg? Hur kom man upp till översängen (-arna)? Hur var de bäddade? Vilka sängkläder användes i dem (skinnfällar, ryor, vepor, madrasser, bolster, kuddar, täcken, filter, lakan, örngott)? Vad var bolster, madrasser, kuddar och liknande fyllda med? Hade man lös halm i botten på sängarna? Hade man högt bäddat under huvudet? Vilka låg i dessa sängar? Förändrades bäddutrustningen i dem sedan man slutat att använda dem som sovplatser? Fanns förhänge för dessa sängar och hur såg det ut (material, mönster)? Hur var det upphängt? Vad kallades det?
Rita gärna en skiss över rummet där de fanns och märk ut deras placering. Markera norr med en pil.

6. I vilket (vilka) rum i huset sov man förr i tiden? Sov alla i samma rum eller hade t.ex. föräldrarna eget rum? Sov ungdomarna för sig? Sov de minsta barnen i egen säng (vagga) eller i föräldrarnas säng? Var sov pigorna - hembiträdena och drängarna? Var låg barnaföderskor, sjuka och rotehjon? Hur ordnades sovplatser åt gäster vid bröllop och andra större fester? Var sov tillfälliga nattgäster såsom besökande släktingar och liknande? Var sov luffare och andra kringvandrare?

Varierade sängplatserna under olika årstider så att någon eller några flyttade ut i oeldade utrymmen under sommaren? Har klädbodar eller andra bodar använts som sommarsovplats? När senast i så fall och när på året flyttade man ditut och när därifrån? Vem (vilka) sov där? Hurudana sängar och vilken typ av sängkläder användes i bodarna?

Rita om möjligt skisser över kammare och bodar med sängarnas placering angiven.

7. Hur och var sov man vid skogsarbete, jakt- och fiskefärder, i fäbodas och andra säsongsvis besökta platser? Beskriv hur sovplatserna ordnades (i det fria eller inomhus) i fråga om underlag och sängkläder m.m.

8. Sovvanor. Vid vilken tid (klockslag) gick man till sängs om sommaren, om vintern? Fick barnen vara uppe lika länge som de vuxna? Fanns det några speciella dagar då man skulle vara uppe särskilt länge eller stiga upp extra tidigt (t.ex. Lucia, nyårsafton)? Vem gick och la sig sist på kvällen respektive steg upp tidigast på morgonen? Varierade tidpunkten när man steg upp på mornarna efter årstiden? Hur påverkade arbetet sovtiderna (slätter och dylikt)? Hade man öknamn på kvällsömniga och morgonsömniga individer?

Ange för vilken tid och plats dina uppgifter gäller. Glöm inte heller namn, födelsedatum och adress!

Ifall du har fotografier av sängar, sovruminteriörer och liknande lånar vi dem gärna för kopiering. Efter kopieringen återsänder vi originalet.

Nov. 1983.